

SSB, 16.9.20

Referat fra møte i Rådet 16. september 2020 (2020/3)

Sted: Videomøte i MS Teams
Møtetid: Torsdag 16.9.20 kl. 10-14

Til stede:

Fra rådet:

Birger Vikøren
Claire Armstrong
Grete Brochmann
Marta Ebbing
Jørgen Elmeskov
Astrid Undheim
Helge Veum

Fra administrasjonen:

Geir Axelsen, administrerende direktør
Bjørnar Gundersen, administrasjonsdirektør
Herborg Bryn, kommunikasjonsdirektør
Wenche L D Friestad, referent
Marit Hoel, referent (fagsiden)

Saker:

Til vurdering:

Sak 2020/3/1	Godkjenning av innkalling
Sak 2020/3/2	Satsinger 2022
Sak 2020/3/3	Rutiner for utlevering av mikrodata (1. nov.)
Sak 2020/3/4	SSBs arbeid med personvern og GDPR
Sak 2020/3/5	Internrevisjon – gjeldende regler, tidligere vurdering og ordninger i andre statlige virksomheter
Sak 2020/3/6	Årshjul – hvilke saker skal behandles regelmessig m/forslag til møtetidspunkter i 2021

Til orientering:

Sak 2020/3/7 Orientering om høringsprosessen for statistikkprogrammet og SSBs behandling av høringsvarene på oppdrag fra Finansdepartementet

Eventuelt

Til orientering (behandles ikke i møtet)

- 2. tertialrapport (ettesendes)

Rådets behandling:

Rådets leder ønsket velkommen til rådsmøtet.

Det ble besluttet å justere rekkefølgen i behandling av sakene (sak 3 og 4 før sak 2).

Under Eventuelt ba Rådets leder administrerende direktør orientere om noen aktuelle saker siden forrige rådsmøtet, herunder hvordan koronasituasjonen har påvirket arbeidet i SSB.

Sak 2020/3/1 Godkjenning av sakliste
Dokument Innkalling_møte i Rådet_16-09-2020

Det var ingen merknader til utsendt sakliste, og saklisten ble godkjent.

Sak 2020/3/2 Konsekvensjustert budsjett og satsingsforslag for 2022
Dokument Sak2020-3-2_Satsinger 2022

Bjørnar Gundersen i avdeling for administrasjon informerte om at fristen for å svare på brev fra Finansdepartementet om konsekvensjustert budsjett og satsingsforslag for 2022 er 1. desember. Han redegjorde for hvilke forslag SSB fremmet for 2021. SSB er tidlig i prosessen med å vurdere eventuelle satsingsforslag, som blant annet må ses i forhold til den nye strategien. Det er vanskelig å få gjennomslag for satsingsforslag, og man vil vurdere nøye hva som eventuelt skal foreslås. Statistikkprogrammet kan gi opphav til forslag, og hvis mulig kan det være hensiktsmessig å samarbeide med andre etater om satsinger.

Administrerende direktør ba om Rådets vurdering av om SSB bør fremme forslag om større satsinger for 2022, og hva som i tilfelle bør prioriteres.

Rådet hadde følgende synspunkter:

- SSB må fortsatt arbeide med effektivisering. Det er trolig at de fleste satsinger vil måtte finansieres ved omprioriteringer og effektivisering.
- Det er viktig å få til samarbeid med andre etater. Rådet etterspurte mer informasjon om koblinger til andre statistikkprodusenter og pekte på at det kan være muligheter for synergier.
- Det ble uttrykt støtte til løfte for IT-modernisering.
- SSB bør vurdere om noe eksperimentell statistikk som har vist seg nyttig i koronakrisen kan være aktuell for videre satsing.

Rådet var opptatt av å løfte fram arbeidet med tilgang til mikrodata for eksterne. Administrerende direktør opplyste at en Remote Access (RA)-løsning ikke blir satsingsforslag. Det skyldes at det allerede er tildelt midler via Forskningsrådet til microdata.no 2, som også stiller krav om tilknytning til RA-løsninger.

Sak 2020/3/3 Rutiner for utlån av mikrodata
Dokument Sak2020-3-3_Rutiner for utlån av mikrodata

Ann-Kristin Brændvang i avdeling for person- og sosialstatistikk orienterte om at SSB har gjennomført en kvalitetsgjennomgang av SSBs tjeneste for tilgang til mikrodata. Gjennomgangen ga innsikt i hva det må jobbes med for ytterligere å forbedre tjenesten, og det er laget en tiltaksliste for oppfølging etter gjennomgangen. En rekke tiltak er gjennomført, og flere er planlagt framover. Tiltakene skal blant annet sikre gode søknader, riktig prising, felles kultur for tilgang til data i SSB, forbedre metadata og interne prosesser, redusere risiko og tilfredsstillende ny statistikklov. Oppfølgingen av tiltaksplanene etter kvalitetsgjennomgangen er en av flere pågående prosesser i arbeidet med å tilby gode tjenester.

Administrerende direktør ba om Rådets vurdering av planlagte og igangsatte tiltak for deling av mikrodata, samt om Rådet ser vesentlige utfordringer innenfor dette arbeidet.

Rådet hadde følgende synspunkter:

- Tjenesten for tilgang til mikrodata er en viktig funksjon for SSB. Rådet synes det er bra at SSB jobber systematisk med å forbedre tjenesten. Det er viktig at dette følges opp med konkrete forbedringer. De kortsiktige tiltakene synes fornuftige, men det er også viktig å velge riktig vei for større utviklingsarbeid.
- Rådet mente brukerbehovene er heterogene, og microdata.no vil ikke løse alle problemer. Det må ha høy prioritet å etablere et sikkert system for RA-løsning. Det er viktig å formidle at videreutvikling av microdata.no også vil kunne bidra til å etablere enn RA-løsning raskere.
- Rådet var opptatt av situasjonen for forskere utenfor SSB og hva som planlegges framover, herunder løsninger for kombinasjon av interne og eksterne datasett.
- Begrepet «utlån» bør erstattes med «tilgang» til mikrodata, både i interne og eksterne sammenhenger.
- Det ble anbefalt å lage veiledninger på video, gjennomføre webinarer og liknende.
- Rådet ønsket klargjøring av dagens retningslinjer for tilgang til mikrodata og etterspurte informasjon om prosessen for forskrift (fastsatt av Finansdepartementet) og tilhørende retningslinjer (fastsatt av SSB).
- Det var ønske om å få mer informasjon om erfaringer med bruk av tjenesten og hvilken rolle SSB har i eventuelle diskusjoner om prioritering mellom forskningsprosjekter.
- Rådet spurte om hva man legger i «riktig pris» (kostpris eller med fortjeneste).
- Rådet var opptatt av hva som skjer i samarbeidet med Helsedataprogrammet i Direktoratet for e-helse.
- Rådet ønsket en gjennomgang av bruk av bistillinger i Forskningsavdelingen på et senere møte (det har vært reist spørsmål om bruk av slike stillinger kan skyldes utfordringer med tilgang til mikrodata for eksterne forskere).

Thorleiv Valen, jurist og personvernombud i SSB, orienterte om arbeidet med forskrift til ny statistikklov. Den er nylig sendt på departemental høring og skal etterpå på offentlig høring. Internt i SSB arbeides det med retningslinjer basert på forskriften. Mye må legges inn i retningslinjene, da forskriften trolig blir kortfattet. Retningslinjene vedtas av SSB og blir gjort kjent for Finansdepartementet, samt at de gjøres offentlig tilgjengelig. I tillegg vil det bli utarbeidet interne saksbehandlingsregler.

SSB svarte på spørsmålene fra Rådet. Man har ikke systematisk erfaringsinnsamling knyttet til bruken av data, men får informasjon om brukere gjennom blant annet Brukerutvalget for SSBs mikrodatatjeneste. SSB prioriterer ikke mellom forskningsprosjekter i dag. Forespørsler om tilgang til data behandles fortløpende. Prisen skal dekke kostnadene for hvert delingsprosjekt. Ved utvikling av plattformer for datatilgang der det er større investeringskostnader, jobbes det for å sikre at modeller for prising er samordnet med andre tilsvarende løsninger som for eksempel Helsedataprogrammet.

SSB framholdt at microdata.no 2 vil være tilstrekkelig for mange forskere og andre brukere, men at det mest sannsynlig fortsatt vil være behov for direkte tilgang til mikrodata. Et viktig mål i videreutviklingen av microdata.no gjennom microdata2-prosjektet, vil være å tilrettelegge for eksport av data til allerede eksisterende sikre analyserom (RA-løsninger) som f.eks. Tjenester for Sensitive Data ved Universitetet i Oslo (TSD). SSB skal parallelt med videreutviklingen av microdata.no gjennomføre tiltak for å videreutvikle tjenesten for deling av data, som gjennomgått i møtet. Rådet vil få rapporten fra kvalitetsgjennomgangen. Framover er det viktig at SSB har bred involvering og kontakt med brukerne for å måle om utviklingen er på rett vei.

Administrerende direktør sa at han vil diskutere retningslinjer for tilgang til mikrodata med Rådet på et senere møte.

Sak 2020/3/4 Informasjon om «Pseudonymisering av personidentifiserende informasjon i SSBs statistikkprogram» (PAPIS)

Dokument Sak2020-3-4_SSBs arbeid med personvern og GDPR

Ann-Kristin Brændvang innledet om PAPIS-prosjektet som skal sikre at SSB etterlever personopplysningsloven og regelverk for internkontroll. Prosjektleder Jim Holt orienterte om prosjektets

resultat- og effektmål. Hovedmålsettingen er at alle i SSB skal arbeide med pseudonymiserte personopplysninger. Holt presenterte tidsplan og hovedaktiviteter i prosjektet.

Administrerende direktør ba om Rådets vurdering av arbeidet med pseudonymisering for å sikre at SSB følger personvernregelverket.

Rådet hadde spørsmål og synspunkter knyttet til blant annet krav og løsninger, og om det er internasjonal samordning av løsninger. Rådet påpekte at det er bra at det snakkes om pseudonymisering og ikke full anonymisering, da sistnevnte vil redusere dataenes verdi. SSB svarte at det ikke er krav til at data i SSB skal være anonyme. Det er ikke full samordning mellom europeiske land.

Det ble stilt spørsmål om overgangsordningen for personopplysningsloven (som trådte i kraft juli 2018), og når SSB vil ha alt på plass. Det er ikke noen formell overgangsordning. Prosjektet er planlagt å løpe ut 2021.

Sak 2020/3/5 Internrevisjon – gjeldende regler, tidligere vurdering og ordninger i andre statlige virksomheter

Dokument Sak2020-3-5_ Internrevisjon

Bjørnar Gundersen redegjorde for saken. Det er tre mulige modeller; etablere en egen internrevisjonsenhet, kjøpe internrevisjonstjenester eksternt eller ivareta behovet gjennom etatens eksisterende styrings- og kontrollsystem. SSB skal avklare behovet for internrevisjon før 1. desember. Det var lagt opp til en foreløpig drøfting i Rådet. Endelig behandling i Rådet vil skje på november-møtet.

Administrerende direktør ba om Rådets vurdering av hvordan SSB bør følge opp krav og kriterier i rundskriv og hva som best kan ivareta hensyn til sikkerhet og god kontroll.

Rådet hadde følgende synspunkter:

- Rådet har merket seg at ifølge rundskriv fra Finansdepartementet vil spørsmålet om internrevisjon avhenge av virksomhetens kompleksitet og kritikalitet samt kvalitet og modenhet på det etablerte systemet for styring og kontroll.
- Ved endelig behandling i november ønsker Rådet mer informasjon om det eksisterende systemet for styring og kontroll i SSB. Rådet vil også ha mer informasjon om hva andre offentlige etater gjør.
- Elmeskov opplyste at Danmarks statistikk kom fram til at de ikke skal ha internrevisjon. Det ble vurdert om informasjonssikkerhet var eget argument for internrevisjon, men kom til at datasikkerhetsfunksjonen oppfyller behovene.
- Ebbing opplyste at Helse Bergen er på vei bort fra internrevisjonsmetodikken, dvs. bruk av interne systemrevisjoner, da den koster mye, og ikke nødvendigvis støtter opp om systematisk forbedringsarbeid, som helsetjenesten er forpliktet til å drive med etter Forskrift om kvalitet og ledelse i helse- og omsorgstjenesten.
- Vikøren opplyste om gode erfaringer med bruk av internrevisjon og bad om en grundig vurdering av fordeler og ulemper for SSB til neste møte

Gundersen sa at SSB tar med seg kommentarene fra Rådet i arbeidet med å vurdere hvordan SSB best ivaretar sikkerhet og kontroll. Rådet vil få saken tilbake på møtet i november.

Rådet mente det var lettere å diskutere saken hvis saksdokumentene var mer problemorientert og redegjør for bakgrunn, utfordringer og eventuelle eksterne kritiske kommentarer. Dette ble gitt som en generell kommentar til sakene som ble sendt Rådet.

Sak 2020/3/6 Forslag til årshjul 2021

Dokument Sak2020-3-6_ Forslag til Årshjul for Rådet 2021

Administrerende direktør redegjorde for forslag til møter og aktuelle saker i Rådet for 2021.

Rådets leder minnet om at Rådet skal levere en årsrapport til Finansdepartementet. Det er derfor viktig at Rådet gjennom året har en tilstrekkelig bredde i behandlingen av saker for på den måten å ha et meningsberettiget grunnlag for rapporten. Tidspunktet for årsrapporten må blant vurderes ut fra interaksjonen med SSBs årsrapport.

Rådet hadde følgende synspunkter:

- Rådet har behov for å diskutere utfordringer og bli kjent med situasjonen i SSB, uten å sitte for tett på SSBs administrasjon. Aktuelle saker kan være utfordringer i koordinering av statistikksystemet, oppfølging av statistikkprogrammet, arbeidet i Forskningsavdelingen, oppdragsvirksomheten, forskningsdata, brukerkonaler og operasjonaliseringen av strategien.
- Opplysningsplikten bør gjennomgås regelmessig i Rådet og tas inn i årshjulet for 2021.
- Administrerende direktør har en viktig rolle i å velge saker som Rådet skal gi råd på.
- Årshjulet bør følge med saksdokumentene til alle møtene og være et «levende» dokument.
- Det kan bli behov for ekstraordinært møte i 1. kvartal 2021 om Rådets rapport til Finansdepartementet.
- De foreslåtte møtedatoene for 2021 ble vedtatt.

Administrerende direktør nevnte at møtedatoer og saker er satt for å passe best mulig med SSBs prosesser og frister, men det lar seg ikke alltid samordne helt.

Til orientering:

Sak 2020/3/7 **Orientering om høringsprosessen for statistikkprogrammet og SSBs behandling av høringsvarene på oppdrag fra Finansdepartementet**

Dokument *Sak2020-3-7_Drøfting i Utvalgsmøte09.09 – Høringen*

Administrerende direktør orienterte om prosessen med høringer om forslaget til statistikkprogram og vurderinger av høringsvar. Marit Hoel, koordinator for arbeidet med statistikkprogrammet, ga et sammendrag av høringsinnspillene og informerte om mulige endringer i programforslaget.

Rådet hadde følgende innspill:

- Rådet var opptatt av hvordan SSB prioriterer mellom de ulike forslagene som kom i høringsrunden.
- Det er bra at programforslaget åpner for utvikling innenfor de ulike statistikkområdene. Rådet var positiv til at høringsrunden kunne føre til utvikling på flere statistikkområder.
- Rådet lurte på om det har kommet noen innspill om felles standarder og kvalitet i offisiell statistikk.
- Det er veldig viktig med lik tilgang til offisiell statistikk for alle brukere og bra at SSB følger opp dette.

SSB kommenterte at man har prioritert høringsvarene, blant annet ut fra hva som er overordnede samfunnsaktuelle temaer. Samtidig må man ta hensyn til den demokratiske prosessen og at statistikkene er svært ulike i omfang og kompleksitet. Alle innspill er nyttige som del av brukerdialogen. Noen høringsvar tok opp standarder og kvalitet. SSB mener at disse temaene er godt ivaretatt i programforslaget, men vil presisere noe. Temaene skal følges opp i kvalitetsgjennomganger.

Eventuelt

Administrerende direktør orienterte om saker «siden sist». Det kan vurderes om dette blir et fast punkt på dagsorden til møtene i Rådet framover eller om en vil bruke Eventuelt til dette.

Koronasituasjonen har blitt håndtert uten at SSBs produksjon har hatt noen vesentlige forsinkelser, men man er forberedt på forsinkelser for noen statistikker mot slutten av året som følge av koronabeslutninger i Stortinget om utsatte rapporteringsfrister.

95 prosent av arbeidsstokken i SSB hadde hjemmekontor fram til begynnelsen av juni. Selv om hjemmekontorløsningen fortsatt er hovedalternativet, oppfordres alle om å komme til kontoret jevnlig.

Status nå er ca. 50-50 på hjemmekontor og på kontoret. Medarbeidere opplever at det er nyttig å være til stede på kontoret for å kunne diskutere og få en bedre samhandling. Sykefraværet har aldri vært så lavt (2,4 prosent).

Det er utfordringer med inntekter for markedsoppdrag, både innen statistikk og forskning, og spesielt for det internasjonale utviklingssamarbeidet. Det har ikke vært mulig å gjennomføre dette arbeidet på ordinær måte og planlagt nivå. SSB har fått aksept for å ha noe lavere inntekter enn utgifter dette året på bakgrunn av disse utfordringene. Det er ikke gitt vesentlige tilleggsmidler for å levere ekstra statistikker i denne perioden. SSB har likevel utarbeidet en del eksperimentell statistikk. Flere korttidsindikatorer er tatt i bruk i forbindelse med koronapandemien, og noe vil leve videre etterpå.

SSB har tidligere fattet vedtak om opplysningsplikt for transaksjonsdata fra Nets. Etter en klagebehandling i Finansdepartementet, er det avklart at SSB mottar transaksjonsdata til bruk i forbruksundersøkelsen. Tidligere i år har SSB mottatt transaksjonsdata på aggregert form til nasjonalregnskapet og arbeidet med økonomiske prognoser. Det er også opprettet god dialog med Finans Norge.

Den nye strategien til SSB er vedtatt av Finansdepartementet, og nå starter arbeidet med å operasjonalisere strategien.

Oslo, 16. september 2020

Birger Vikøren
rådets leder

Claire Armstrong
(sign.)

Grete Brochmann
(sign.)

Marta Ebbing
(sign.)

Jørgen Elmeskov
(sign.)

Astrid Undheim
(sign.)

Helge Veum
(sign.)